

UNDP (BİRLEŞMİŞ MİLLETLER KALKINMA PROGRAMI) SOSYAL FAYDA ZİRVESİ. 15 Ekim 2018, İstanbul.

“KADINLARIN ARTAN GÜCÜ” PANELİ:

Dünyada birçok ülkede görüyoruz, kadınların gücü artıyor. Elbette kadınlar-erkeklerle eşit haklara ve fırsatlara sahip olmalı; bu “adaletin” gereği. Ayrıca, 21. Yüzyılda bunu daha da önemli görüyorum çünkü insanlığın sürdürülebilirliği için çok önemli hususlara ilişkin (doğayı koruma, yapay zekâ, biyoteknoloji alanındaki ilerlemelerle ilgili kararlar vb.) kadınların “gelecek nesli muhafaza” içgüdüsüne çok ihtiyaç olacağını düşünüyorum. Bu yüzden her alanda; ülke yönetimlerinde, iş hayatında, yargıda, tüm alanlarda kadınların daha güçlü olması gerektiğini düşünüyorum.

Peki ülkemizde durum nedir? Elbette çok güzel istisnalar var, ancak genel olarak, ülkemizde kadınların gücünün maalesef arttığını düşünmüyorum. Birkaç açıdan duruma bakalım;

- **EKONOMİDE KADIN:**

Birçok ülke, kadınların ekonomiye daha güçlü katılmalarının önemini ve faydalarını anladı. Çok basit bir şekilde özetlemek gerekirse, kadınları dahil etmediğinizde; %50 eksik yetenek havuzuna sahipsiniz. Bir futbol takımı düşünün, oyuncularının yarısını oynatmıyor, başarılı olabilir mi?

Dünya Ekonomik Forumu, bir “Küresel Cinsiyet Eşitliği Endeksi” hazırlıyor. Kadının ekonomiye katılımı, sağlık, eğitim, siyasi katılım dikkate alınıyor. Bu endekste en gerilerdeyiz. 2017’de, 144 ülke arasında, 131. Sıradayız.

Bu konferansla da çok bağlantılı olan Birleşmiş Milletlerin Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerinden biri biliyorsunuz; kadın-erkek eşitliğidir. Türkiye, bu hedefler endeksinde şu an globalde 79. sırada, Kadın-erkek eşitliği kriterinde ise 122. sırada.

Kadınlarımızın iş gücüne katılım oranı %32-34 civarında. OECD’de en kötü durumda ülkeyiz (37. Sırada). OECD ortalaması %51,9. Dünya sıralamasında 159. Sıradayız. **Özetle,** kadınlarımız ekonomiye yeterince katılmıyorlar, bunun sonucunda da yeterli ekonomik güçleri yok.

- **ÜLKE YÖNETİMİNDE KADIN:**

Kadınların ülke yönetimindeki güçlerine bakarsak.. Bu konuda da ülkemizde durum maalesef iç açıcı değil.

Dünya Parlamentoları Birliğinin parlamentolardaki kadın oranı sıralamasında, Türkiye 193 ülke arasında 133. Sırada. Son seçimlerle birlikte; Meclis'te kadın oranımız %17. Oysa Avrupa'da artık bu oran %30-45 arası.

17 Bakanımızın sadece 2si kadın. Bu %12 civarında bir oran teşkil eder.. Oysa yine Avrupa'da artık birçok kabinede eşit oranda kadın ve erkek var. Bir ülkenin yöneticileri tüm ülkeye örnek olmalılar; doğru vizyonu kurmalılar.

Yargıya baktığımızda (o da ülke yönetiminin önemli bir Erki); geçen Temmuz ayında, HSK, Yargıtay'a (yani üst yargıya) 100 yeni üye atadı. Bu 100 üyeden kaç kadındı sizce? 1 üye. Yani %1!

Bu doğru bir istikamet değil. HSK gibi önemli bir organın, doğru vizyonu çizmesi, örnek olması gerekir.

Genç nesilleri yetiştiren üniversitelerde duruma bakalım; 129 Devlet üniversitesinde sadece 2 kadın rektör var!

Ülkemizde kadının güç kazanması için karar alıcılarda (ülke yönetiminde) daha fazla kadın olmalı. Ancak maalesef, ülkemizde kadının hak ettiği gücü yok! Bir zamanlar, büyük Atatürk'ün engin vizyonu sayesinde, Avrupa'nın bile önünde olan Türkiye (oy hakkı, medeni kanun vs.) artık bırakın Avrupa'yı, dünyada bile çok geri sıralardayız. Bu gidişatı düzeltmemiz gerekiyor..

- **PEKİ, NE YAPILMALI? 8 ADIM:**

1- Bir kere Devletimiz, kadınların eşitlik hakları konusunda daha net, daha kararlı, bir vizyon ortaya koymalı. Devletin en tepe yönetimi “örnek” olmalı.

2- Kadınlarımızın en temel hakkını; yaşamını korumamız gerek. Kadına şiddet çok arttı.. 2017’de 409 kadını bir yakını tarafından öldürüldü. Kadınlarımızın %36’sı hayatlarında bir dönem şiddet gördüklerini söylüyor. Kadına şiddet ülkemizde azalmıyor, tam tersine artıyor. OECD ülkeleri arasında kadına şiddet konusunda en kötü durumda ülkeyiz. Yargının, emniyetin, tüm ülke yönetiminin bu konuda “sıfır tolerans” mesajını çok net vermesi ve uygulaması gerekir.

3- Kadınlarımızın güçlü olması için tabii en temel konulardan biri de eğitim. Ülkemizde okuryazar olmayan nüfusun %85i kadınlar! Kızlarımıza eğitim hakkı konusunda daha büyük bir seferberlik yapılmalı. Tüm istatistikler gösteriyor ki, eğitimle, kadının ekonomik gücü çok artıyor.

4- Ayrıca, en fazla “kaçak” çalıştırılan kadınlardır ülkemizde. Bu konuda doğru ve dengeli sosyal politikalar uygulanmalı. Kadınlarımızın ciddi bir kesimi hiçbir sosyal koruma olmadan çalışıyor, bu konuda ciddi bir politika oluşturulmalı.

5- Şirket yönetimlerinde; özellikle belli bir büyüklükteki şirketlerde (örneğin 50 çalışandan fazla olan şirketlerde), üst yönetimde kadın kotası var. Örneğin Fransa, Norveç, Avusturya, Danimarka vb. bu yönde yasalar var. Bu kotalar genelde %30-40 arası değişiyor.

6- Maaşlarda hakkaniyetin denetimi var birçok Avrupa ülkesinde. Hala tam eşitlik olmasa da, en azından bu konuda önemli ilerlemeler sağlanıyor şeffaflık ve denetim sayesinde.

7- Kadının gücünün artması için mutlaka “karar alıcılarda” daha fazla kadın olmalı, kadınlar ülke yönetiminde daha fazla söz sahibi olmalı demistik... Avrupa’nın neredeyse her ülkesinde, siyasi katılımı kadınlar için kotalar var. Bu kotalar ya siyasi partilerin tüzüklerinde yer alıyor veya kanunlarda. Ancak son derece etkin şekilde uygulanıyor. “Kota” konusu hep çok tartışma yaratıyor, biliyorum.. Benim her konuya yaklaşımım genelde serbesti/özgürlük tarafındadır, bu yüzden “kota” fikrine ben de eskiden şüpheyle yaklaşıyordum. Ancak daha sonra gerektiğine ikna oldum. Kotayı uygulayan her ülkede, çok hızlı şekilde sonuç verdiğini görüyorsunuz. Örneğin, Almanya’da ilk kotalar 1987’lerde uygulanmaya başlanmış. O zaman kadınların Bundesstag/Parlamento’da oranı; sadece %15. Kotadan sonraki her seçimde yükseliyor; %26, %31, %36,5, şu an yine %31, ve çok güçlü bir kadın başbakan.. Fransa,

Belçika, Slovenya, ve birçok başka ülkede aynı gelişim görünüyor. Bu yüzden; Kota değişimi başlatmak için gerekiyor. Sonrasında zaten toplum bu fikri benimsiyor ve kendiliğinden bu yönde gelişiyor. Şu an ülkemizde, hem Meclis'te hem bakanlıklarda; %30 kadın kotası olması gerektiğini düşünüyorum.

8- Dayanışma çok önemli. Gücü olan kadınlarımız mutlaka diğer kadınlara destek olmalı. Bu çok önemli. Biz büro olarak bunu yapmaya gayret ediyoruz; kadın küçük girişimcilere mali destek veren bir fon için tüm hukuki işleri ücretsiz yapıyoruz, kadın dernekleri için mevzuat çalışmaları yapıyoruz vb... Gelecekte de ne kadar yapabilirsem daha fazlasını da yapmak istiyorum. Ayrıca maalesef (yapılan birçok hatadan dolayı) ekonomik olarak çok zor bir döneme giriyoruz; bize düşen daha fazla dayanışma göstermek, daha fazla paylaşmak...

Tüm kadınlarımıza, genç kızlarımıza, naçizane öğüdüm/tavsiyem:

Çok okuyun. Araştırın. Sorgulayın, kendi düşüncelerinizi oluşturun. Herkesten fazla çalışın; daha iyisini yapın. Yenilikçi olun. Cesur olun. İnsancıl olun. Her zaman doğrunun ve iyiliğin yanında olun. Ülkemize ve dünyaya katacağınız çok şey var. Kendinize güvenin!

Teşekkür ederim.

Av. Ece Güner Toprak.